

Viltnytt 2020

Informasjon fra Bamble vilt- & innlandsfiskeutvalg

Dersom du oppdager vilt som oppfører seg unaturlig, eller på annen måte ser ut til å være plaget, meld ifra til Vilt- & innlandsfiskeutvalget.

Dersom man observerer skadet vilt er man pliktig etter loven å melde ifra til Viltnemnd eller Politi.

Ta gjerne en tur innom Bamble Kommune sine nettsider for mer info, og følg oss på Facebook!

www.bamble.kommune.no

Facebook: Bamble Viltnemnd

Har du spørsmål, ta gjerne kontakt med oss!

Medlemmer / varamedlemmer

Torstein Dahl - Leder i utvalg

Tom Warelius - Nestleder i utvalg

Lena-Lovise Lilledrange Halvorsen - Utvalgsmedlem

Bjørn Arnold Rørholt - Utvalgsmedlem

Ingunn Lundin Jensen – Utvalgsmedlem

Einar Teigen – Utvalgssekretær / Saksbehandler

Kommunale målsettinger for perioden 2020 til 2022

I Bamble kommune har Vilt- og innlandsfiskeutvalget fått delegert ansvaret for alt som hører inn under Viltloven og dens forskrifter. De kommunale planene for hjortevilt blir satt for 3 år av gangen. Hovedmål for hjorteviltforvaltningen gjennomgås og evalueres hvert år for å fange opp uforutsette endringer underveis. Bamble er nå inne i første år av ny 3 års periode. Vi håper at alle jaktlag, bestandsplanområder og hver enkelt jeger/grunneier gjennom høsten diskuterer hvordan man ønsker seg denne perioden, basert på observerte dyr, bestandssammensetning og hva man ønsker av stamme videre. Det man også må ta med seg i disse diskusjonene, er at dersom man går ut av sesongen med for store avvik, vil man risikere å ta disse med seg inn i neste års sesong.

Man henstiller på det sterkeste nok en gang vald/bestandsplanområder til å være fleksible hva kommer til fordeling av hjortekvoter. Det er viktig at områder med mye hjort får mulighet til å benytte seg av ubenyttede kvoter fra andre områder uten for mye restriksjoner. Dette står også godt beskrevet i eget brev som ble tilsendt alle vald tidligere.

Elg:

Dagens situasjon:

- Kjønnfordeling okse/ku rundt 1:1,8
- Fortsatt lave slaktevekter på kalv og ungdyr
- Sett kalv pr. ku på ca. 0,40
- Flere vald med direkte tildeling
- Sett elg pr. jegerdagsverk stabilt rundt 0,30

Minstearealet er i følge Hjorteviltforskriften «det viktigste virkemiddelet i reguleringen av bestandsstørrelsen». Minstearealet er den arealstørrelsen som normalt skal ligge til grunn for hver fellingstillatelse som jaktrettighetshaverne har krav på. Minstearealet endres ikke i denne perioden. Bestandsplaner: Det er et ønske at forvaltningen av elg skjer over større områder gjennom bestandsplaner. Det krav om minimum 20 ganger minstearealet for å få godkjent bestandsplan. Dette betyr at valdene nå må samarbeide for å oppnå dette.

Ønsket situasjon:

- Størst mulig andel av produktive dyr i stammen
- En fortsatt god kjønnfordeling i stammen rundt 1:1,5 okse pr. ku
- Høyere kalvevekter
- Flere kalver pr. ku, over 0,55
- Maksimal utnyttelse av tilgjengelig beite uten overbeiting
- Fortsatt høy skogbruksaktivitet som gir mer kvalitetsbeite
- Minimale trafikkproblemer
- All tildeling av elg i Bamble bør skje etter godkjent bestandsplan

Hovedmål for elgforvaltningen:

- En sunn, produktiv og bærekraftig bestand som gir en høy og mest mulig stabil avkastning til nytte og glede for rettighetshavere, jegere og den øvrige befolkning.
- Tilstrebe et ku/okse forhold i bestanden på 1:1,5 og økte kalvevekter.
- Sett kalv pr. ku over 0,55 i snitt.
- Elgbestanden bør i denne perioden stabiliseres/økes slik at sett elg pr. jegerdagsverk ligger rundt 0,30. Dette vurderes fortløpende opp i mot vekter, kalveproduksjon og beite.
- Dette mener vi vil bidra til en elgstamme med sunne, produktive dyr som gir en høy og stabil avkastning både i form av kjøtt og i form av opplevelser.

Strategi:

- Videreføre minsteareal på 3500 daa for elg.
- Føre sett elg og slaktevekter i Sett og skutt.
- Avskytingen av store produktive dyr skal begrenses slik at hovedtyngden av uttaket utgjør smådyr, ungdyr og kalv.
- Andelen kalv i uttaket for bestandsplanområder skal være minimum 40 % i løpet av planperioden.
- Det skal tildeles minimum 50 % kalv ved direkte tildeling etter § 18. Ved ett-dyrs vald kan det vurderes å tildele voksent dyr dersom kalvandel oppfylles.
- Tilstrebe en avskyting på ca. 50/50 hann - og hunndyr totalt for alle kategorier dyr.
- Skjevheter i uttaket ved endt planperiode skal få konsekvenser for neste periode.

Hjort:

Dagens situasjon:

- En bestand i vekst.
- Høy kvalitet og produktivitet i stammen.
- Lite dokumenterte skogskader.
- Hjort spredt over hele kommunen.

Sett hjort pr. jegerdag de siste årene sier at bestanden er forholdsvis stabil. Føringen av sett hjort har fram til nå vært av noe vekslende kvalitet så den bør ikke tillegges for stor vekt. Inntrykket fra de fleste grunneiere/jegere er at hjortebestanden vokser i Bamble. Hjorten i Bamble er sunn og frisk med gode vekter og produksjon. Det er viktig å ta vare på dette ved å sikre at nok dyr blir tatt ut av bestanden slik at tettheten ikke blir for høy.

Hjortebestanden er fortsatt ujevnt fordelt i kommunen.

Her er det viktig å ha fleksible ordninger for uttak i vald/bestandsplanområdene

Ønsket situasjon:

- Størst mulig andel av produktive dyr av høy kvalitet.
- Maksimal utnyttelse av tilgjengelig beite uten overbeiting.
- Ett vald for hele kommunen.
- Minimale trafikkproblemer.
- Minimale skogskader og skader på innmark.

Hovedmål for hjorteforvaltningen:

- En sunn, produktiv og bærekraftig bestand som gir en høy og mest mulig stabil avkastning til nytte og glede for rettighetshavere, jegere og den øvrige befolkning.
- Hjortebestanden bør holdes på et nivå som ikke skaper skader på skog og innmark av økonomisk betydning.
- Hjortebestanden i Bamble bør i denne planperioden stabiliseres/reduceres til de siste års nivå rundt 0,15 - 0,2 hjort pr. jegerdagsverk.

Bestanden vurderes fortløpende opp i mot vektutvikling, påkjørsler og skader på skog og innmark.

Strategi:

- Minsteareal på 2 500 daa for hele kommunen.
- Føre sett hjort og vekter i Sett og skutt.
- Uttaket av store hjortebukker bør begrenses.
- Uttaket bør bestå av en høy andel kalv/ungdyr.
- Hjortestammen vurderes fortløpende opp mot endringer i beitesituasjonen, vektutvikling og skogskader.
- All tildeling av hjort i Bamble bør skje etter godkjent treårig bestandsplan som evalueres etter to år.

Rådyr:

Dagens situasjon:

- En høy bestand langs kysten
- Noe lavere bestand i indre deler av kommunen
- Periodevise svingninger i forhold til snømengder og rovdyr
- Høy kvalitet og produktivitet i stammen
- Tidvis mange påkjørsler enkelte steder

Rådyrbestanden i Bamble varierer både over tid og sted. Langs kysten er det en stabil og høy bestand. I indre deler av kommunen er bestanden lavere og dyrene kan bli nesten borte i perioder med strenge vintre. Rådyrbestanden i Bamble er sunn og frisk med gode vekter og produksjon. Rådyrbestanden tåler høy tetthet uten at dette går ut over produksjonen (jmf. sydlige deler av Sverige). Rådyrene kan stedvis gjøre skade på juletreffelt i form av feiing og beiting på innmark. Generelle skogskader er minimale. Rådyrene bruker også aktivt boligområder og dette kan skape konflikter i form av beiting på blomster og prydbusker og på kirkegårder.

Rådyret beiter blåbær- og røsslyng sen høst og vinterstid på samme måte som elg og hjort og har dermed en viss beiteoverlapp på disse artene. Rådyret beiter også kvist på vinteren når det er snø, spesielt eik. Minstearealet på rådyr er differensiert i kommunen på grunn av de store bestandsforskjellene. De ytre kystområdene og kulturlandskapet har 300 daa og de rene skogområdene har 600 daa. Avgrensningen mellom disse områdene er beskrevet i lokal forskrift om minsteareal for Bamble kommune.

På Langøya er det ikke ønskelig at det etableres en bestand av rådyr på grunn av flåttplagen. Rådyr som tar seg over dit blir tatt ut.

Ønsket situasjon:

- En mest mulig stabil og sunn rådyrbestand med god produksjon
- Akseptable trafikkproblemer
- Minimale skader på jord – og skogbruk og kirkegårder

Hovedmål for rådyrforvaltningen:

- En sunn, produktiv og bærekraftig bestand som gir en høy og mest mulig stabil avkastning til nytte og glede for rettighetshavere, jegere og den øvrige befolkning.
- Rådyrbestanden bør holdes på et nivå som ikke skaper uakseptable skader på kirkegårder og jord- og skogbruk samt uhåndterlige trafikkproblemer.
- Det er ikke ønskelig at det etableres rådyr på Langøya

Strategi:

- Minsteareal på 300 daa langs kysten og i kulturlandskapet. 600 daa i de indre skogområder
- I områder der høy tetthet av rådyr blir et problem bør kommunen vurdere å benytte muligheten til å avvike fra minstearealet over en periode
- Kontinuerlig avskyting av rådyr som svømmer over til Langøya
- Jmf. Hjorteviltforskriften må man oppnå minstearealet for hvert tildelte dyr

Nøkkeltall for vald og bestandsplanområder

- Godkjent tellende areal elg: 263 579 daa
- Godkjent tellende areal hjort: 6 179 daa
- Antall bestandsplanområder: 2
- Antall elgvald: 10
- Antall hjortevald: 11
- Antall rådyrvald Bamble: 108
- Antall jaktlag elg/hjort Bamble: 36

Jakttider i Bamble kommune

Viltart	Fra og med	Til og med
Elg	25.09	23.12
Hjort	01.09	23.12
Rådyr	25.09	23.12
Voksen rådyrbukk	10.08	24.09

Organisering i jaktlag/vald og bestandsplanområder

Bamble har de siste årene dessverre opplevd at bestandsplanområder og vald har blitt oppløst.

Dette går utover forvaltningen av hjort og elg.

Vilt- & innlandsfiskeutvalget ønsker at flest mulig organiserer seg sammen slik at vi best mulig kan forvalte hjorteviltet vårt. Det er derfor viktig å se på organisering av vald og bestandsplaner slik at vi unngår å ha direkte tildeling til enkelt jaktlag på elg.

Dessverre ble det ikke noe av et felles planområde for hjort selv med en grundig jobb fra de som jobbet med dette i over et år.

Dette beklager vi, men kan ikke gjøre noe mere i denne omgang.

Skadeskyting / sykt vilt

All skadeskyting der vilt er påskutt uten at det er funnet, skal meldes til Vilt & Innlandsfiskeutvalget senest samme kveld skadeskytingen fant sted. Jaktlaget har plikt til å gjennomføre ettersøk ut dagen og neste dag.

Husk krav til godkjent ettersøkshund!

Dersom det ikke oppnås kontakt med Viltnemnda på tlf, SKAL det sendes sms.

Sykdom hos klovvilt

Chronic wasting disease (CWD)

- Smittsom kronisk avmagrings sykdom hos hjortevilt, første gang påvist i Norge i 2016.
- Er en prionsykdom, i likhet med skrapesyke og kugalskap
- Ender alltid med død, kan ikke behandles.
- Spres via spytt, urin/avføring, døde dyr, infisert jord og planter.
- Inkubasjonstid ca 2 år, opptrer derfor oftest på dyr mellom 3 og 5 år.
- Symptomer: avmagring, sikling, ukoordinerte bevegelser og hyppig urinering.
- Alle jegere oppfordres til å ta hjerneprøve av voksent hjortevilt. Kontakt oss for prøveutstyr.
- I Norge analysert ca 104.000 prøver, av disse har 27 dyr hatt sykdommen.
- Saltsteiner og luktestoff er IKKE lovlig å bruke, og fôring er kun tillatt dersom søknad er innvilget. Dette etter gjeldende forskrift fra 2016.

Hjortelusflue

- Blodsugende insekt som kun lever på hjortevilt som hjort, elg og rådyr.
- Registrert hyppigere observasjoner i Telemark, men ikke ansett som et problem.
- Finner et vertsdyr, slipper vinger og livnærer seg på blod.
- Sterkt angrepene dyr kan miste mye pels og dermed fryse i hjel, evt også dø av blodmangel.

Elgvorter (fibropapillomatose)

- Virusinfeksjon som smittes via sår og rifter i huden, vanlig i Norge.
- Smitter ikke til mennesker eller andre dyr, kun elg til elg.
- Vortelignende utvekster i huden, elgen utvikler ofte immunitet, men dette kan ta måneder og år.

Faunapassasjer langs ny E18

I forbindelse med ny E18 ble det lagt ned mye tid og ressurser for å dokumentere behovet for gode og riktig plasserte faunapassasjer. Etter at utbyggingen ble ferdigstilt har firmaet Norconsult fått jobben med å kartlegge bruken av de nye faunapassasjene i kommunen. Dette er et prosjekt som vil følges over en periode på 5 år, men man ser allerede at samtlige passasjer er aktivt tatt i bruk av flere ulike arter.

Det er satt opp viltkamera i og ved Vilt- og innlandsfiskeutvalget er med på å bistå i arbeidet, og det blir svært spennende å følge prosjektet videre.

Elgen i Bamble etter jakta 2019

På oppdrag fra Vestfold og Telemark fylkeskommune har Faun utarbeidet en rapport om elgen i Telemark etter jakta 2019. Bakgrunn for denne rapporten er bl.a. tanninnsamling, beitetaksering og registrerte tall fra sett og skutt. Under finner du utdrag fra rapporten, med resultater i Bamble. For å se hele rapporten, følg linken <https://www.notodden.kommune.no/globalassets/dokumenter/teknisk-og-eiendom/landbruk/faun-rapport-r007-2020-elgen-i-telemark-etter-jakta-2019.pdf>

«Felte elg

Av en kvote på 70 dyr ble det felt 42 elg i 2019. De felte dyrene fordelte seg på 25 kalv, 10 okser og 7 kyr. Det var drøye 6500 daa bak hver elgfelling i Bamble sist høst.

Bestandsutvikling og elgtetthet

Vi har beregnet en tetthet på 145 elg etter jakt 2019, tilsvarende 0,5 elg per km². Elgtettheten synes å ha vært stabil siden 2013. Dette er noe uventet sett i lys av at fellingstallene er betydelig redusert. Årsaken til at bestanden ikke har økt skyldes trolig lav årlig tilvekst (lav kalveproduksjon) og en høy naturlig dødelighet i enkeltår. Det ble sett 0,27 elg per jegerdag og felt 0,03 elg per jegerdag i 2019.

Bestandskondisjon

Observerte kalv- og tvillingrate i 2019 var på hhv. 0,44 og 1,11. Rekrutteringsratene falt betydelig utover 90-tallet, men synes nå å være stabilisert på et lavere nivå. Andel tvillingkalv viser imidlertid tegn til forbedring de siste 3-4 årene. Gjennomsnittlige kalvevekter var 39 kg i 2019 (n=23). Slaktevektene på kalvene har vært historisk lave de siste to årene. Til sammenligning var kalvevektene i perioden 1999-2001 på 53 kg (n=188).

Kjønnsforhold

Kjønnsforholdet, uttrykt som antall ku sett per okse har over tid variert rundt 2 ku per okse. I perioden etter 2013 synes okseandelen å ha blitt redusert, trolig som følge av en overvekt av hannedyr i jaktuttaket. I siste treårsperiode er det i snitt sett 2 ku per okse, mens det i 2019 ble sett 2,3 ku per okse. Litt få årlige observasjoner gjør at datamaterialet må tolkes med varsomhet.

Gjennomsnittsalder

I 2019 mottok vi tenner fra 5 okser og 2 kyr 2,5 år eller eldre. Med unntak av en periode fra 2003-2009, er det begrenset kunnskap om aldersstrukturen hos elg i Bamble over tid. Snittalderen på eldre okser og kyr i 2019 var på hhv. 6,9 og 7 år.

Vektutvikling i forhold til alder

Vektutviklingen hos hannedyr viser en jevnt stigende trend ved økende årsklasser. En «gjennomsnittlig» elgokse på 4,5 år veide 193 kg i snitt i perioden 2003-2019. Til sammenligning var snittvekta i 2019 på 170 kg for 4,5 åringene (n=3). Vektutviklingen hos hodyr «flater» ut ved 3 års alder. Slaktevekt på elgkyr er tilnærmet lik for de eldre årsklassene.

Anbefaling

På bakgrunn av elgbeitetaksten i 2019, anbefalte vi den gang at det fremtidige uttaket ble økt noe for å oppnå en svak bestandsreduksjon. Etter jakt 2019 indikerer både sett elg-data og tetthetsestimatet vårt at tettheten av elg er tilnærmet uendret siden i fjor, noe som er forventet sett ut fra siste års fellingsresultat. Sett i lys av at beitetrykket i 2019 var høyere enn tilrådelig, holder vi fast med å anbefale en forsiktig bestandsreduksjon i Bamble. Et uttak på 45 elg i 2020, med høyere andel hodyr i uttaket enn tidligere, anbefales for å oppnå dette. Sistnevnte vil også motvirke at kjønnsforholdet blir skeivere enn ønskelig.»

Ettersøk / Ettersøkshund / Avtaler

Vilt- og innlandsfiskeutvalget minner om at alle som skal jakte på hjortevilt skal ha skriftlig avtale om tilgang til ettersøkshund.

Vi ber om at det gjøres avtaler med reelle ekvipasjer og at man ikke har avtaler med hund/fører man ikke tenker å bruke.

Dersom man løsner skudd mot vilt, og dette ikke faller eller at man finner kulenedslag skal dette regnes som treff og med påfølgende ettersøk og varslingsplikt

Feller og fangst

Vilt- og innlandsfiskeutvalget har både grevlingfeller, beverfeller og minkfeller til leie.

Ta kontakt dersom du har behov for dette.

Grågås

Vilt- og innlandsfiskeutvalget får hvert år flere henvendelser om problemer med grågås. Det er bl.a. store utfordringer når det gjelder ekskrementer og forurensing av friluftsområder og dyrefór, og også beiteskader på innmark. Det utøves ulike tiltak for å redusere skadene, bl.a. eggpunktering og behandling av søknader om skadefelling. Likevel er det viktigste tiltaket uttak under jakt, og det oppfordres til å benytte dette tiltaket enda mer aktivt.

Gjedde og innlandsfiske

I 2017 ble det påvist gjedde i Grobstokkvannet i Bamble. Dette er en uønsket art som trolig har blitt satt ut i vassdraget. Grunnet bekymring for spredning av arten videre til Åbyelva, har kommunen sammen med Fylkeskommunen jobbet aktivt for å finne aktuelle tiltak for å kunne bekjempe gjedda i Grobstokkvannet. Man er redd for at det vil få negativ innvirkning på laks og sjøørret som ferdes i elva, som igjen vil gå ut over elvemuslingen. Larvene til elvemuslingen er avhengige av vertsfisk for å overleve. I samarbeid med Fylkeskommunen ble det i 2018 gjort et kartleggingsarbeid for å finne ut om gjedda hadde etablert seg i vannet, og om det var mulig å få fjernet den. Dessverre viste resultatene at det var flere generasjoner gjedde, og at det ville være umulig å bli kvitt den kun ved fiske. Et alternativ vil kunne være å utrede mulighetene for rotenon-behandling. Det ble derfor i 2019 søkt Miljødirektoratet om midler til en forstudie, hvilket dessverre ble avslått. Det er Fylkeskommunen som har forvaltningsmyndighet for denne typen saker, og det er derfor deres ansvar å følge opp dette videre. Vi i Vilt- og innlandsfiskeutvalget vil følge med videre i saken, og bistå dersom behovet melder seg.

Bamble er en kommune med mange gode fiskevann. I mange vann burde fisketrykket vært økt, med tanke på å bedre både kvalitet og størrelse på fisken. Det oppfordres til å ta en titt på www.inatur.no for å skaffe seg oversikt over områder med fiskekort.

Sikkerhet i skogen

Det oppfordres til å vise ekstra forsiktighet når det gjelder bruk av åpen ild i skog og mark nå i disse tørre tider. I tillegg anbefaler vi å tenke litt ekstra på sikkerhet. Det er lurt å ha førstehjelpsutstyr lett tilgjengelig! God håndhygiene og avstand er heller ikke å forakte i disse dager.

Med det ønsker vi alle nye og gamle jegere en riktig god høst!

Nyttige og interessante linker:

www.hjortevilt.no

www.miljodirektoratet.no

[Faunrapport: Elgen i telemark etter jakta 2019](#)

[Faunrapport: Elgbeitetaksering i telemark og vestfold 2019](#)

www.hjorteviltregisteret.no

www.viltogtrafikk.no

[Sør-hjort prosjektet](#)

